

Otvarajući ove stranice *ovdje i sada* kazališnom iskustvu zahtjevnim, osjetljivim i za duh izazovnim društvenim silnicama dijaloga, imali smo (i imamo) na umu ne samo naslijeđena sporišta, razmirice, vidokruge kazališnog izričaja, nego i svagdašnji miris vedrijeg traganja za svjetlijim i suglasnijim zajedničkim obzorjem. Tako smo (i zbog toga) u ovoj redakciji sastavljeni. Međusobno pronađeni. Neinstalirani. S imenom i prezimenom. Sadašnjim i minulim estetskim uplivom u izazovno okruženje. Različiti.

Nakon svih duhovnih iskušenja, ushićenosti i rezigniranosti, osobnih iskoračaja i samoukoračaja u samobitnost, shvatljivo je, baveći se kazalištem, da živimo u prostoru moralnog duga spram one drevne odvažnosti koja je, unatoč ne baš poticajnom okružju, držala do pismenosti i kazališne misije. Držić, Marulić, Lucić i ini autori polog su, ali i obveza. Ne kao spomenak na vrijeme utemeljivanja, i gradnje kuće hrvatskog jezika, već i kao nikad spuštenu zastor one kazališne otvorenosti koja imenuje nedodvornu zahtjevnost u vlastitom obzorju.

Mi, *danas i ovdje*, jesmo sa svojim slojevima, zapretnošću i često, otvarajući se, tragično urušavamo samopoticaj kroz isprazna trvljenja. Sreća je kad iz takovih košmara ili razgovijetnosti dođe do radosnog izlučenja nečega što može nadvladati jeftinoću svakodnevlja, i što se, svojim estetskim učinkom, približi spomenutom moralnom dugu, a još veća je sreća kad se uvrsti u registar naslijeđa i jest ime izbora, odluke, volje i ufanja kazalištarca.

Kazalište je nezamislivo bez dijaloga. Ne mislimo samo na riječ. Dijalog je između svjetla i sjene, gledatelja i pozornice, glumca i njegove nutrine, redatelja i smisla, institucije i njezinih portira. Uostalom, sama riječ *dijalog* ima šezdeset pripadajućih mu, usto - ravnopravnih! - značenja. Nažalost, kultura dijaloga (u društvenom i kulturnom okružju) sve više poprima netolerantnost i ego fatalno snubi svoj rub pameti. Svoje neodjekujuće! Svoju masku! Inim netrpeljivostima inicirani monolog, ne zna se djeluje li ubojitije na autokratnost ili na ravnodušnost! Isključivost se predmijeva. Kao hranjivi sastojak.

Pojam slobode postao je glavnicom dokapitaliziranja kojekakove frustriranosti. Ne samo *ovdje i sada*. Odvajkada! Nedorečenosti se nadmeću. Od one koja je zapovjedna, do one koja blijedo iščezava u bunilo dnevnog uzvraćaja. Sloboda je, takovim dioničarima i zakupcima, uvjetovana narcisodnim okvirom samozrcaljenja. Tako je vrijeme rađanja suverenosti porodilo vrijeme rane boleštine nesuvremenosti. A sve to sudjelatno stvara kazališnu sliku. Njezin okvir. I zid.

Kazališna slika je zbir uvjetovane srodnosti. Često neodgovornosti. Savjesti i njezina skalpela. Zalažući se *ovdje i sada* za više domete slobode, za poticajniji dijalog, čitamo i gledamo sluz pljuvačke, rezigniranu autopsiju anarhije, ali uredno plaćene ili namještene pseudomisionare. Isto tako i "domoljubni" aduti meštrima i njihovim huljama su terapija nemoći. Jednočinka u razmetnom komadu. S posuđenim ili tuđim suzama.

Otvarajući ove stranice kazališnog svjedočanstva o volji umjetničkog su-bivanja, u uvjetima koji su, nadamo se, zreli za skupno zrcaljenje nas samih gdje i što jesmo, namjera nam je održati temeljnu namisao: vrijedno propitati, oslikati i zapisati. Nekoć, kad je autor dramskog teksta sam izvodio svoj tekst, pa do onog prijelomnog čina kad mu je - zbog dijaloga! - glumac bio ne samo alter-ego duha, već i sučinitelj jake izgovorenih riječi, do, konačno, krajnje mučnog kristaliziranja pojave glumca pod svjetlima pozornice, put je sa stranputicama i slijepim ulicama, ali i duhom otvorenim prosvjedom. U svijetu prijetvornosti, legaliziranog hinjenja (kadšto je to isto kao i "dobar" odgoj), sirovog glumatanja i nesamozatajnih parada lukavstva uma, glumcu je, zapravo, postavljen tegoban zadatak, jer se kazalište (film, TV) temelji na njemu, što bi se reklo, kao takvom. On je od outsidera postao središnjom točkom. Kazališna volja ima svoju moć. Ili nemoć. Uglavnom, osmoza je pronađena. Zahvalnost ucijenjena svijeta inim traumama napokon ima utjehu u žrtvi. Netko će umjesto njih obaviti posao nelagode. I zaborava. Strast je, u svim rasponima, lepeza namirivanja potisnutih računa.

Glumište je široko i vazda upitno poljište izričaja u ishodištu kojega stoji glumac. Ta dominacija u izričaju, možda je kazna, a možda i udijeljena pravda nakon svih utjeravanja dugova neizvjesnosti, kojom je ono glumstveno ucijenjeno pod ne baš milosrdnom kapom nebeskom. Iz tog ishodišta želimo zabilježiti naše iskustvo. Njegove domete. Urušavanja. Društveni zalog. Političku kombinatoriku duše. Logistiku opreza. Otvorenost i strast. Neupitnost. Bolest i ljekovitost kazališnog svjetla. Molitvu i psovku. Suglasje i žuč.

Stavljajući glumca u ishodište ispisa kazališnog kruga i vezujući uza nj sve što je kazališno, čini nam se da smo, imenujući ovaj časopis GLUMIŠTEM, otvorili duhovno poljište prožimanja svega onoga što dar i volja takovog izbora rasiplje u osjetljivim nijansama kazališnog, filmskog i televizijskog svjetla.

Zahtjevno postavljajući ove stranice kao zrcalo zbilje glumišta *ovdje i sada*, uz odmjeravanja što i kako drugi čine, uvažavajući raznolikost mišljenja suradnika, članova redakcije ovog časopisa, nadamo se da nismo, već ovim brojem, razbili zahtijevajuće nam zrcalo i ukoričenjem postavili okvir zrcaljenja nedostojan dijalogu.

U nastojanju izbjegavanja mentorstva i inzistiranja na živoj znatiželji sučeljavanja s tekućim uradcima, GLUMIŠTE u svojoj kulturološkoj namisli želi biti licem i naličjem zbiljnosti u kojoj se objavljuje, ali s dobrim duhom kritičkog poticaja na nova obzorja, bolja i sadržajna.

Nadamo se da se GLUMIŠTU kao nekim relevantnim časopisima neće ponoviti zla kob: da se pojavimo i odjavimo ovim prvim brojem.

U Zagrebu, siječnja 1998.

